No. 2066 Zaterdag 11 Augustus 1923. 40ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Over de waarde van een oude theorie.

(Slot)

De tegenwoordige verdedigers van Malthus' theorie zien in en geven toe, dat de geometrische en arithmetische reeksen van Malthus niet meer zijn vol te houden, doch van den anderen kant houden zij vast aan de kern van zijn bevolkingsleer dat de toename der bevolking veel sneller verloopt dan de toename der bestaansmiddelen. En triomphantelijk verwijzen zij naar de wet, die in de economie bekend is onder den naam van de wet van den afnemenden meeropbrengst van den bodem. Dit vormt het eigenlijke bewijs van hun theorie. Deze wet houdt in, dat bij bebouwing van den grond de nieuwe, verhoogde, aan den vroegeren toegevoegden arbeid geregeld minder productief is dan de vroegere arbeid. Vermeerdering van kapitaal en arbeid voor de bewerking van een bepaald stuk grond doet de opbrengst wel toenemen, maar, wanneer eenmaal een zeker percent bereikt is, is die toename niet meer evenredig aan de vermeerdering van kapitaal en arbeid; zij wordt voortdurend minder totdat zij tenslotte geheel verdwijnt. Om de opbrengst te verdubbelen, zal men den arbeid en de kosten misschien moeten verdrievoudigen wellicht zelfs verviervoudigen.

Ofschoon deze wet ongetwijfeld hare beteekenis heeft, kan zij toch niet dienen als bewijs voor de Malthusiaansche theorie. Immers drie dingen worden uit het oog verloren. Voor eerst zegt zij niet meer dan dat de bodem de vermeerdering van arbeid niet naar evenredigheid beloont zoolang bepaalde cultuur-methoden worden gevolgd. Zoodra echter betere methoden worden aangewend, zal verhoogde en door technische middelen vervolmaakte arbeid wel degelijk hoogeren opbrengst opleveren. En wat de chemie in betrekking tot het voedingsvraagstuk in de toekomst nog zal brengen, kan niemand in zijn vollen omvang nog overzien. Maar zeker is dat de beoefenaars der chemie resultaten verwachten, waardoor het mogelijk zal worden om uit anorganische stoffen [illegible] tot nu toe alleen uit plantaardige stoffen bereiden kon. Stikstof o. a. is in onbeperkte mate aanwezig. De Fransche scheikundige prof. Berthelot schreef — met het oog op deze toekomst: „In dien tijd zal er op de wereld geen landbouw meer zijn; het voedingsvraagstuk zal worden opgelost in de chemie."

Doch ten tweede vergeet men, dat de landbouw slechts één tak van bedrijf is en dat de industrie nog voor grootere uitbreiding vatbaar is. Tengevolge van de ontwikkeling der verkeersmiddelen zal het hoe langer zoo gemakkelijker worden om in ruil voor nijverheidsproducten ook uit vèr verwijderde streken landbouwproducten te betrekken. Het isolement van afgelegen gronden, die voor landbouw geschikt zijn, kan hoe langer zoo meer worden opgeheven. In Europa, maar vooral in Noord- en Zuid-Amerika en Azië liggen onmetelijke velden, die op bearbeiding door den mensch wachten. De aarde is nog maar spaarzaam bevolkt. In 1900 woonden volgens Juraschek op 1 KM2 in Europa 40,2 menschen; in Azië 18,6; in Africa 4,8; in Amerika 3,7; in Australië 0,7.

Ook de bebouwde oppervlakte is nog zeer gering; in Engeland liggen nog ontzaggelijke uitgestrektheden onontgonnen land (alleen de adel bezit er 15½ miljoen acres grond, die niet productief worden aangewend.) In Schotland worden [illegible] alleen gebruikt voor sport en 2 miljoen ton graan voor alcoholbereiding. Ook in Frankrijk liggen in de niet-verwoeste streken vele akkers braak. Het gaat menschelijke berekening eenvoudig te boven, wat de aarde aan producten zal kunnen opbrengen als zij geheel en al bebouwd zal zijn, vooral wanneer de cultuur nog meer intensief wordt aangewend.

Een feit is dan ook, dat, niettegenstaande de bevolking van Europa in de laatste eeuw sterk is toegenomen, de menschen beter gevoed, gekleed en gehuisvest zijn dan een eeuw geleden. Uit een statistiek der Vereenigde Staten blijkt hoe de rijkdom veel sneller groeide dan de bevolking. In 1860 bedroeg de bevolking 31 millioen, de rijkdom 82 miljard; in 1870 resp. 38 miljoen en 152 miljard; in '80 50 miljoen naast 225 miljard; in 1890 62 miljoen en 332 miljard; in 1900 76 miljoen bij 482 miljard. De Italiaansche geleerde Ferrero had dan ook gelijk toen hij beweerde, dat een zich vrij ontwikkelende bevolking in plaats van in welvaart achteruit te gaan, veeleer gevaar loopt om rijk te worden en in zijn „Grundriss der Sozialökonomik" toont Mombert duidelijk aan, dat in alle tijden de vermeerdering der bevolking de krachtigste hefboom is geweest om cultuur en welvaart te doen toenemen.

* * *

Ten slotte vergeet men, dat er nog een Goddelijke Voorzienigheid bestaat. Hiermede wordt niet gezegd, dat we nu de handen in den schoot zouden kunnen laten liggen zonder alle krachten in te spannen om de natuur bij toeneming der bevolking tot grootere afgave harer schatten te dwingen. Maar wat bedoeld wordt is, dat wij niet anders kunnen denken dan dat God, Die in de geheele natuur zulk een wonderbare harmonie heeft gelegd, niet heeft kunnen willen dat er juist ten opzichte van den mensch een natuurlijke disharmonie zou bestaan.

Het is natuurlijk niet onmogelijk, dat incidenteel in een of ander land een relatieve overbevolking kan ontstaan, zoodat de toeneming der bestaansmiddelen [illegible] bevolkingsaccres, even goed als God den mensch van tijd tot tijd treft met andere rampen. Maar dat er steeds en overal een absolute disharmonie zou bestaan wanneer de menschen alle middelen aanwenden en alle krachten inspannen, die God in hun natuur gelegd heeft om door gestagen, ingespannen arbeid aan de natuur haar producten te ontnemen, — zulks is onmogelijk met het bestaan van Gods Voorzienigheid overeen te brengen.

Aan degenen die de Katholieken hierom als „dogmatisch geremden" betitelen, als zouden wij door dogma's van de Kerk belemmerd worden in het aannemen van een redelijk standpunt, moge geantwoord worden, dat wij, gelijk in zoovele quaesties, juist door de leer der Kerk een veel ruimer en onbekrompener standpunt innemen dan de volgelingen van Malthus. Wij bezien ook dit vraagstuk van twee kanten; zien niet alleen wat de feiten ons leeren, doch vragen tevens naar de beginselen, die de Kerk als leeraresder waarheid ons verkondigt. En dan gebeurt het niet zelden dat, wanneer misschien de feiten aan den geleerde nog twijfel overlaten in het bepalen van zijn standpunt, de Kerk door van andere zijde het licht op die feiten te laten vallen, een veel helderder inzicht in een vraagstuk geeft en ons de feiten veel beter doet verstaan. Wanneer er sprake is van remming bij de beoordeeling van wetenschappelijke vragen dan zijn daaraan veel meer blootgesteld degenen, die eenzijdig en enghartig de quaesties bezien slechts vanuit één gezichtshoek. Door dit vraagstuk ook te belichten door de waarheid, dat er een Goddelijke Voorzienigheid bestaat, Die bij voldoende plichtsvervulling en krachtsinspanning van den kant der menschen aan hun arbeid de noodige resultaten schenkt — iets wat ook door het natuurlijk verstand van den mensch kan worden aangetoond en bewezen — is het christelijk standpunt in deze materie veel ruimer en breeder en behoudt het ons voor een troosteloos pessimisme, dat het kenmerk is der materialistische liberale wereldbeschouwing, waarvan ook het Malthusianisme een uiting is.

* * *

Tegen de bedoeling van Malthus in, die uitdrukkelijk het gebruik van anticonceptioneele middelen veroordeelt en den „moral restraint", de

De beteekenis van Curaçao voor de volkenkunde van Z.-Amerika.

DOOR

PROF. DR. J. P. B. DE JOSSELIN DE JONG.

II.

Wie de hedendaagsche en historisch bekende inheemsche volksstammen van Zuid-Amerika overziet, krijgt den indruk van een verbijsterenden chaos. Stammen, die nagenoeg dezelfde taal spreken, vindt men door het het halve continent van elkaar gescheiden en anderzijds vindt men soms in een betrekkelijk klein gebied een opeenhooping, zou men haast kunnen zeggen, van volkjes tusschen wier talen geen spoor van verwantschap valt te constateeren. En hetzelfde geldt van den beschavingstoestand. Poogt men het continent in bepaalde beschavingsdistricten te verdeelen; d. w. z. de geographische grenzen van de verschillende beschavingstypen vast te stellen, dan blijkt al heel gauw dat zulks, zoolang men alleen let op den historisch bekenden staat van zaken, volstrekt onmogelijk is. Het is alsof men de door elkaar gegooide stukjes van een ingewikkelde legkaart voor zich heeft, met dit verschil echter, dat legkaartstukjes niet veranderen, terwijl de onderdeelen van het beschavingsmozaïk, feitelijk *voortdurend* veranderen. Men kan dus niet volstaan met het thans gelijksoortige bijeen te zoeken, het bijéén *behoorende* saam te voegen, maar dient steeds rekening te houden met de zekerheid, dat niet alleen volksverplaatsingen voor de hedendaagsche wirwar van volkjes en beschavingstypen aansprakelijk zijn, maar ook het eeuwige, nooit te stuiten groeiproces der menschelijke beschaving zelve, dat op zijn beurt weer aan de uiterst ingewikkelde wisselwerking van soms duidelijk in het oog springende, soms ziet te benaderen factoren gebonden is.

U ziet, dat de moderne (wetenschappelijke) volkenkunde nog maar weinig meer dan den naam gemeen heeft met wat men vroeger daarmee bedoelde en wat het ook op dit gebied welig tierende dilettantisme nog eronder verstaat: het is een dergelijk verschil als er bestaat tusschen een rariteitenkabinet en een wetenschappelijk museum, tusschen de astrologie en de wetenschappelijke sterrenkunde.

Intusschen valt niet te ontkennen, dat uit gene deze zijn voortgekomen en dit historisch feit herhaalt zich voortdurend, daar ook het strengste wetenschappelijke onderzoek steeds weer met verzamelen beginnen moet.

Hoewel nu ook op het gebied der Zuid-Amerik. volkenkunde — ik zeide het reeds — 't verzamelen nog hoofdzaak is, zijn wij hier toch reeds zoover gevorderd, dat wij niet meer om zoo te zeggen eenvoudig grijpen wat we maar grijpen kunnen, maar bepaalde leemten in onze gegevens beginnen te zien en dus ook stelselmatig te werk te kunnen gaan om allereerst die bepaalde leemten aan te vullen. Een ervan betreft onze kennis van de beschavingsgeschiedenis en uiterlijke lotgevallen van twee groote stammengroepen, die, zoover onze terugblik reikt, een belangrijk deel van het Zuid-Amerikaansche continent bewoond hebben en de cultuurhistorie van dit vasteland een gewichtige rol moeten hebben gespeeld. Ik bedoel de twee groepen, die onder de algemeen bekende namen van Karaïben en Arowakken te boek staan. Tot op zekere hoogte geldt van deze twee namen hetzelfde, wat ik daareven van den term „Indiaansch ras" opmerkte; tot op zekere hoogte, want terwijl de eenheid van het Indiaansche ras in alle opzichten twijfelachtig is, kunnen wij van de namen Karaïben en Arowakken zeggen dat zij, voor zoover onze kennis reikt althans, van het standpunt der wetenschappelijke taalvergelijking gerechtvaard zijn. Zoolang geen nieuwe ontdekkingen de bestaande opvatting te niet doen, mogen wij inderdaad aannemen, dat de onder Karaïbisch en Arowaksch saamgevatte talen twee afzonderlijke taalfamilies vormen, waarvan de meeste leden tegenwoordig, zij het ook soms nog slechts gebrekkig, bekend zijn. Van een *cultuur-historisch* standpunt evenwel kunnen wij ook deze definitie zonder voorbehoud aanvaarden. In de eerste plaats is het bekend, dat verscheidene stammen, die thans een Karaïbische of een Arowaksche taal spreken, deze eerst in betrekkelijk recenten tijd door den drang der omstandigheden hebben aangenomen. In de tweede plaats vertoonen niet alle Karaïbisch- of Arowaksch-sprekende stammen het bijzondere beschavingstype, dat in het algemeen elk dezer beide taalgemeenschappen kenmerkt. Ook dit verschijnsel is natuurlijk historisch hieruit te verklaren, dat sommige stammen wel de Karaïbische of Arowaksche taal hetzij bewaard, hetzij aangenomen hebben, maar hun overig beschavingsbezit resp. verloren of behouden hebben.

In hoeverre eindelijk de beide taalgemeenschappen ook als afzonderlijke anthropologische groepen beschouwd mogen worden, d.w.z. of zij speciale raskenmerken vertoonen, is een vraag die op het oogenblik niet beantwoord kan worden, daar het anthropologisch onderzoek dezer stammen nog pas in wording is.

Daar ook in de wetenschappelijke volkenkunde veelal in de praktijk nog te weinig rekening wordt gehouden met het feit, dat de begrippen, taal, ras, en algemeene beschavingstoestand streng gescheiden moeten blijven, een verzuim dat zich wreekt in allerlei misverstand en verwarring, is het misschien goed, dat ik het opgemerkte nog even aan een paar voorbeelden illustreer. Het zal U bekend zijn dat de Bulgaren een Slavische taal spreken; evenwel hebben zij deze taal pas in historischen tijd aangenomen. Voordien spraken zij een dialect, dat in hetzelfde taalverband als het Turksch thuishoort. Zij zijn dus geen „Slaven". Een nog sprekender voorbeeld levert ons de blanke bevolking van Curaçao. Haar oorspronkelijke taal of liever talen, heeft deze bevolking nog wel niet verloren, maar feitelijk is toch het Papiamentsch, over welks oorsprong ik U niets behoef te zeggen, haar moedertaal geworden. Het zou echter zeer onwetenschappelijk zijn uit dit feit gevolgtrekkingen te maken aangaande de *afkomst* van deze bevolking.

Iets dergelijks nu als wij in Curaçao waarnemen, *kan* natuurlijk in deze of gene Arowaksche of Karaïbische gemeenschap ook hebben plaatsgevonden, al kan tusschen geen tweetal Indiaansche talen een volkomen soortgelijk verschil bestaan als tusschen Papiamentsch en Spaansch. Maar overigens: slavernij was ook onder de Zuid-Amerik. Indianen volstrekt niet onbekend en het ontstaan van vereenvoudigde mengtalen in het verkeer tusschen meesters en slaven is dus niet uitgesloten, evenmin als de mogelijkheid dat zulk een creoliseeringsproduct zich buiten haar oorsprongsgebied heeft verbreid.

Al deze beperkende omstandigheden doen weinig af aan het feit, dat wij wel degelijk van een Arowaksche en een Karaïbische taalfamilie mogen spreken, terwijl ook de termen Arowaksche en Karaïbische beschaving hun bestaansrecht nog niet verloren hebben. En juist daarom is het van zoo groot gewicht zooveel mogelijk van deze twee belangrijke stammengroepen te weten te komen.

(Wordt vervolgd)

onthouding van het huwelijk als plicht wil zien opgelegd, verdedigen de meeste zijner moderne volgelingen de kunstmatige kinderbeperking als het middel om de volgens hen dreigende of reeds bestaande overbevolking tegen te gaan.

Van algemeen wetenschappelijk standpunt moet het onverantwoordelijk genoemd worden te verklaren dat in naam der wetenschap op kunstmatige kinderbeperking moet worden aangestuurd.

Immers het is hoogst onwetenschappelijk om in een bepaald vraagstuk een oplossing aan de hand te doen, wanneer men tevoren tot de erkenning is moeten komen, dat ter beoordeeling van het vraagstuk lang niet voldoende gegevens ten dienste staan, ja dat zelfs het wetenschappelijk onderzoek eigenlijk nog moet beginnen. Welnu tot een dergelijke erkenning kwam men algemeen in een onlangs gehouden vergadering van de „Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek," welke gewijd was aan de behandeling van het bevolkingsvraagstuk in Nederland. Vele sprekers verklaarden ronduit en het werd door niemand weersproken, dat de statistieken, waarin de bevolkingscijfers verwerkt zijn, ons tot nu toe slechts een zeer oppervlakkig inzicht geven in de problemen, die het bevolkingsvraagstuk uitmaken. Immers de statistiek is wel een waardevol doch tegelijkertijd een ruw instrument. Zij legt ons voor gegroepeerde cijfers, maar laat ons omtrent de causaliteitslijn en omtrent de ingrijpende oorzaken in het duister. Toont de statistiek b. v. aan, dat het jaartijksch geboortecijfer in de laatste tientallen van jaren in de meeste staten van Europa een sterke daling laat zien, dan staan er niet minder dan zes theorieën klaar om de oorzaak van dit verschijnsel aan te geven.

Toch kan alleen een juiste kennis der oorzaken ons brengen tot een strikt wetenschappelijk inzicht.

Zoo uitte b. v. de socialist Wibaut zijn meening aldus.

„Er is vroeger door mij gezegd: „Het is nog te vroeg om van een „algemeene bevolkingsleer te spre„ken. Ik meen dat het ook thans nog „te vroeg is. Over de vraag hoe het „met de bevolking van Europa zal „loopen, zal men eigenlijk eerst kun„nen oordeelen naar gelang blijkt of „het al dan niet mogelijk is om „**spoedig tot een meer redelijke pro„ductie** te komen dan nu het geval „is." En prof. Dr. Holwerda verklaarde, „dat het inzicht in de materie der bevolkingsleer nog zóó gebrekkig is, dat diametraal tegenovereIkaarstaande opvattingen rustig tegelijkertijd kunnen bestaan." Zijns inziens moet de statistiek eerst de causaliteit der feiten belichten vóór er verder gepraat kan worden over te nemen maatregelen.

Doch niet alleen van algemeenwetenschappelijk standpunt is bovengenoemde methode onverantwoordelijk, doch bovendien is de kunstmatige kinderbeperking speciaal van sociaal-economisch standpunt absoluut verwerpelijk. Immers door alle eeuwen heen hebben de feiten eenstemmig bewezen, dat naarmate de bevolking aangroeit ook de economische welvaart toeneemt, indien ten minste een volk al zijn krachten inspande tot beheersching der natuur, terwijl omgekeerd bij achteruitgang der bevolking de welvaart zich in de dalende lijn beweegt. De liberale Mr. Cort van der Linden schreef reeds in 1877 in „De Gids" deze merkwaardige woorden: „Indien de ervaring ons iets geleerd heeft dan is het dit, dat vooruitgang en ontwikkeling samengaan met en krachtig toenemen der bevolking. Deze vermeerdering is de veer van het leven, prikkelend tot ruimer productie, tot nieuwe vindingen, de concurrentie opwekkend, die steeds het oude sloopt en het nieuwe sticht."

De diepste oorzaak van den ondergang der Grieksche en Romeinsche cultuur was het verwaarloozen van het geboortevraagstuk.

En — om bij onzen tijd te blijven — Vernand Ausburtin schreef in 1921 in zijn „La Natalité" dat de grootste ramp die Frankrijk treft, bestaat in de rationaliseering van het aantal kinderen, terwijl Gazot in „L'avenir de la race" schrijft: „Onze nationale bodem is een goed, waaruit wij zijn waarde niet meer kunnen trekken."

Terwijl in Bretagne, waar de geboorten de sterfgevallen overtreffen, gedurende 1879—1914 de waarde van den grond 40 % gestegen was, daalde zij in de vruchtbare Garonnevallei, waar juist de minste kinderen werden geboren, niet minder dan 70 tot 75 %

Neen, de leer van Malthus heeft een smadelijk echec geleden, de theorie miste een fundament zoowel in de wetenschap als in de feiten. Ook hier bleek weer dat de redelijke involging der natuur, voor den mensch de meest logische, maar ook veilige weg is in dit leven, een weg hem door den schepper der natuur zelf afgebakend.

Onze Priester-Jubilarissen.

De 15 Augustus is de traditioneele dag, dat de jonge leden van St Dominicus-orde in Holland in de Kathedrale Kerk te Utrecht door de handoplegging van den Aartsbisschop de H. Priesterwijding ontvangen.

Van de 7 Dominicanen, die op 15 Aug. 1898 te Utrecht de H. Priesterwijding ontvingen, werden er drie aan de Missie van Curaçao afgestaan, die dus a. s. Woensdag hun zilveren Priesterfeest hopen te vieren. Deze zijn Mgr. B. A. J. GIJLSWIJK, de HoogEerw. Pater Vicaris M. LUYCKX en de ZeerEerw. Pater G. POTTEN, pastoor van Westpunt.

Mgr. J. B. Gijlswijk.

Nog versch in het geheugen ligt de hooge uitverkiezing, waartoe pastoor Gijlswijk nog geen jaar geleden door Z. H. den Paus geroepen werd.

Hoewel niet meer tot de Missie van Curaçao behoorend, past het toch, ook dezen Jubilaris hier te gedenken, die van het genoemde drietal het eerst hier op Curaçao aankwam en bijna al die jaren hier in verschillende parochies werkzaam was.

Mgr. B. A. J. GIJLSWIJK werd te Delft 19 November 1870 geboren, maakte zijn humaniora aan het klein Seminarie van Hageveld en aan de Latijnsche school te Gemert en trad den 19 Nov. 1891 te Huisen in het Noviciaat der St. Dominicus orde. Den 15 Aug. 1898 ontving hij de Priesterwijding te Utrecht. Reeds het volgende jaar 3 Mei 1899 kwam pater GIJLSWIJK hier in de Missie, was den eersten tijd als kapelaan van de St. Annakerk te Otrabanda werkzaam, nam, na den dood van Pastoor A. de Bruijn, van 5 Maart tot September 1901 het pastoraat van Westpunt waar, waarna hij secretaris was van Mgr. van Baars tot zijn vertrek op 15 April 1903 als pastoor van St. Martin. Behalve in de parochieele bediening van twee ver van elkander gelegen parochies van Philipsburg en Simpsonsbay, verwierf hij hier zich bijzonder verdienste met de voorbereiding en stichting van het St. Rose's Hospitaal, en ook als medewerker van de *Amigoe di Curaçao* door tal van artikelen, die getuigden van diepgaande studie, over de economische en sociale aangelegenheden. Den 6 Maart 1911 volgde zijn benoeming als pastoor van de St. Annakerk te Otrabanda alhier.

Hoe veelzijdig hier zijn werkzaamheid was in deze 10 jaar niet alleen als herder der parochie, maar ook als bestuurslid van verschillende vereenigingen, commissies en organisaties, hebben wij nog onlangs uiteengezet. Op het onverwachts werd pastoor GIJLSWIJK aan zijn werk ontrukt door de benoeming tot Pauselijk Visitator der ZZs. Dominicanessen in Zuid-Afrika.

Den 25 Aug. 1921 verliet hij de Missie van Curaçao. Hij dacht niet anders dan, na zijn opdracht vervuld te hebben, weer zoo spoedig mogelijk hier weer te keeren. Maar God had anders beschikt. In November ll. werd hij door Z.H. Paus Pius XI benoemd tot zijn Apostolisch Delegaat voor het geheele Missiegebied in Zuid-Afrika, dat een 12 tal Vicariaten omvat. Door Kardenaal van Rossum werd pater Gijlswijk den 8 Dec. van het vorig jaar te Rome tot Aartsbisschop gewijd en den 30n April van dit jaar zette Mgr. Gijlswijk te Kaapstad voet aan wal om zijn moeielijk en omvangrijk werk te beginnen.

De Redaktie biedt op dezen dag Mgr. B. A. J. GIJLSWIJK haar hartelijke gelukwenschen aan. Mogen de groote verdiensten, die Z. D. H. zich hier in de Missie gedurende die bijna 25 jaar verworven heeft, als een voortdurende smeekbede ten Hemel stijgen om ook zijn arbeid in Zuid Afrika met den zegen des Allerhoogste te besproeien en vruchtbaar te maken.

Pater Vicaris M. Luijckx.

Pater LUIJCKX werd 4 April 1872 te Grave geboren, deed zijn humaniora aan het St Dominicus College te Nijmegen, trad 14 Sept 1891 in het Noviciaat in het klooster der Paters Dominicanen te Huisen en werd 15 Aug. 1898 te Utrecht priester gewijd. Het volgend jaar 15 October kwam Pater Luijckx hier in de missie van Curaçao als professor aan het Seminarie van Scherpenheuvel, waar toenmaals de jonge Seminaristen van het diocees van Merida onder de leiding der Paters Dominicanen zich voorbereidden tot het Priesterschap. Na de opheffing van dit Seminarie op 31 Aug. 1901 bleef P. Luijckx hier in de Missie werkzaam, achtereenvolgens als kapelaan te Santa Maria, Santa Rosa en Pietermaai en was gedurend drie maanden pastoor te Rincon op Bonaire. Dit pastoraat werd op het onverwachts afgebroken, toen op verzoek van Mgr. BLANCK, bisschop van Porto-Rico, een deel dier missie aan de Hollandsche Paters Dominicanen werd toevertrouwd en als eerste missionarissen, die op 16 Juli 1904 daarheen vertrokken, drie Missionarissen van de Missie van Curaçao werden uitgekozen n.l.de Paters VUYLSTEKE, SELBACH en LUYCKX, aan wie de stad Yauco met de omliggenden dorpen, een lang verwaarloosde parochie van 28.000 zielen, werd toevertrouwd. Na de benoeming en consecratie van pater Vuylsteke tot Apost. Vicaris van Curaçao in Juli 1910 volgde Pater Luyckx dezen op als Vicaris der paters Dominicanen, en was tegelijk nog pastoor van Bayamon tot zijn benoeming tot Vicaris der paters van de Curaçaosch Missie. Sinds April 1920 is Pater Luyckx dus weer aan Curaçao terug gegeven.

Pater Luyckx is de eerste Vicaris der Curaçaosche paters, die in die in die kwaliteit zijn zilveren priesterfeest viert. Zoo gaarne zouden de Paters dat feest in de St. Annakerk met allen luister gevierd hebben om hun Overste te huldigen.

Doch Pater Vicaris geeft er liever de voorkeur aan, na gedurende tien dagen in het convent van Pietermaai in de stille geestelijke afzondering der retraite Gode dank gebracht te hebben voor de verheven uitverkiezing en hooge verantwoordelijkheid van het H. Priesterschap, de stadsche drukte van zoo'n feestviering te ontvlieden en aan de zijde van zijn medejubileerenden confrater Pastoor G. Potten dien dag meer in de landelijke, eenvoudige en rustige omgeving van Westpunt door te brengen.

Aan den Hoog Eerw. Pater M. LUIJKX biedt ook de Redactie haar oprechte gelukwenschen op dit jubelfeest, hopend dat Z.H.E. nog vele jaren voor de missie van Curaçao moge gespaard blijven en onder Gods rijksten zegen zijn vruchtbaren arbeid voortzetten.

Pastoor G. Potten.

Deze Jubilaris werd geboren te Venraay op 8 Januari 1874 en trad na zijn humaniora aan het College der EE. PP. Franciscanen in zijn geboortestad voltooid te hebben op 14 Sept. 1891 te Huisen in de orde van den H. Dominicus en werd op den zelfden dag als zijn beide mede-jubilarissen te Utrecht priester gewijd. Zijn scherp philosophisch verstand hadden hem als van zelf voorbestemd voor het professoraat en zoo legde hij twee jaar later zijn lectoraats (Doctoraats) examen af in de Philosophie en Theologie, waarna Pater Potten, tot Professor in de wijsbegeerte in het Klooster te Huisen voor de jeugdige levieten werd aangesteld.

Ook nu nog roemen zijn oud-leerlingen, waarvan er verschillende thans hier in de Missie werkzaam zijn, die lessen om den helderen logischen betoogtrant van hun professor.

Edoch, die speculatieve wetenschap kon den leeraar niet langer bekoren, en hij verlangde niets vuriger dan door praktischen arbeid voor het zielenheil in de Missie werkzaam te zijn. Zoo legde hij zijn professoraat neer en kwam 24 September 1904 op Curaçao, waar hij na bijna een jaar kapelaan te zijn geweest op Santa Maria, den 26 Juni 1905 tot Pastoor van Savoneta op Aruba werd benoemd en dit bleef tot zijn vertrek naar Holland in 1914.

Na zijn terugkeer was Pater Potten eerst als kapelaan op Bonaire werkzaam. Sinds April 1918 bestuurt Pastoor Potten de parochie van Westpunt, de uiterste, meest afgelegen standplaats van het eiland, waar de landelijke pastorie met het eindeloos vergezicht op de waterspiegel van de Caraïbische zee in de rustige avonduren zooveel stof levert voor kalme bespiegelingen en oude herinneringen aan de wijsgeerige lessen voor den oud professor.

De Redactie wenscht ook Pastoor Potten oprecht geluk en nog vele vruchtbare jaren onder Gods zegen op het Curaçaosche missieveld.

Op de hoogte??

In de *Voz di Pueblo* van de vorige week stond onder *Kerknieuws* het volgende berichtje:

„De Paus heeft den 7n. Juni 1923 een brief geschreven aan Kard. Pompili, waarvan het begin aldus luidt:

„Inderdaad mag het een betreurenswaardig verschijnsel genoemd worden en zeer vele Bisschoppen betreuren dit met Ons, dat het getal van diegenen, die roeping gevoelen voor **het heilig priesterschap zoo gering is. Met dit gevolg dat vele parochies van Italië reeds** beroofd zijn van een geestelijken leider."

„Deze klacht van den Paus, voor Italië zeer kenmerkend, zegt de *Voz* nu verder, zou voor Curaçao niet opgaan. Hier zou men bijna zeggen, dat men: *„des Guten zu viel"* heeft.

En verder, meent dezelfde schrijver „zal de Paus buitenlandsche priesters moeten invoeren. België, Holland, Duitschland en Ierland hebben een groot surplus. De moeilijkheid is, dat 't zoolang duurt, dat deze goed Italiaansch leeren".

Iederen dag blijkt opnieuw, hoe slecht andersdenkenden, zelfs hun voorgangers, op de hoogte zijn van Katholieke gebruiken en toestanden.

Uit den brief van den Paus, waarin Z. H. alleen openbare gebeden uitschrijft om meer roepingen tot het Priesterschap te verkrijgen, weet deze schrijver nu te distilleeren, „dat de Paus nu *buitenlandsche* priesters zal moeten invoeren" en dat België, Holland, Duitschland en Ierland een groot surplus aan priesters hebben, dus daar best een deel van kunnen afstaan.

Wij gelooven voorhands nog niet, dat deze schrijver de noodige kwaliteiten bezit om in aanmerking te komen voor adviseur of secretaris aan de Curie van het Vaticaan. Van het requireeren van buitenlanders voor de zielzorg in Italië is geen sprake en noch Holland, noch Duitschland en evenmin België hebben zeker niet een groot surplus aan geestelijken voor de parochieele bediening. Zelfs van Ierland staat dit te betwijfelen. Had de schrijver Spanje genoemd, dan zou hij althans den schijn gehad hebben, dat hij goed was ingelicht.

Wat Curaçao betreft, moet hem even de verzuchting van het hart, dat er hier bijna te veel zijn.

Doch als de man werkelijk met kennis van zaken had willen oordeelen, had hij natuurlijk eerst eens de bevolkingsstatistieken der kolonie dienen te consulteeren en dit zou hem juist tot een tegenovergestelde, misschien zelfs voor hem persoonlijk tot een minder aangename conclusie gebracht hebben, omdat er voor ons eiland 1 priester op de 1500 katholieken en 1 Dominé op de 1000 protestanten valt.

Doch ook hiervan geheel afgezien en al zou die verhouding een geheel andere zijn, gaat die bewering niet op, omdat de Katholieke Kerk de geloovigen niet zonder geestelijke hulp kan en mag laten. Daarom heeft elke parochie, hoe klein ook, zoo dit maar eenigszins mogelijk is, haar eigen pastoor. En zelfs de katholieken, die maar een klein beetje de gave van hun geloof weten te waarderen, zouden de eersten zijn om het diep te betreuren indien zij van geestelijken bijstand zouden beroofd worden.

Heeft de schrijver zich ook maar eenigszins rekenschap gegeven, welke de dagelijksche werkzaamheden van een parochiegeestelijke zijn? Zoo ja, dan zou hij ook weten dat ze hier in Curaçao over het geheel zelfs overbelast zijn. En *om den broode* behoeft een kath. priester niet op Curaçao te komen. Bewijs is reeds, dat nog minder dan de helft der geestelijkheid in onze kolonie gouvernements salaris geniet. Om de genoegelijkheden van het leven evenmin. Wie zich als pastoor begraaft op een der posten van de buitendistricten of van de andere eilanden, weet wel van andere ondervinding mee te spreken. **Zonder** hoogere geestelijke idealen wordt men geen priester en nog veel minder missionaris te midden van een armzalige bevolking.

Deze stof is nog bij lange na niet uitgeput. Alleen dit nog:

Wie zelf in een glazen huis woont, moet niet naar anderen met steenen gooien.

Iedereen weet, ook deze schrijver kan het weten, hoeveel honderden predikantsplaatsen in Holland onbezet zijn, en hoe dat tekort elk jaar steeds grooter wordt.

Het volgende moge daarvoor nog een dieper inzicht geven:

In het Juli-nummer van *Studiën en Schetsen*" bespreekt prof. mr. D. P. D. FABIUS den eigenaardigen toestand, waarin de theologische faculteit aan de openbare Universiteiten verkeert. Hij schrijft hierover het volgende:

„Voor 204 studenten zouden aan de vier openbare Universiteiten zijn 22 professoren. Het cijfer is echter hooger. Te Leiden zijn niet 5 professoren, gelijk men aannam, maar 6.

Voorts heeft men buiten rekening gelaten de 6 professoren van het Ned. Herv. kerkgenootschap en den hoogleeraar van de Hersteld-Lutherschen te Utrecht. Zoo komt men reeds tot 30 hoogleeraren voor 204 studenten.

Nog werd in de aangehaalde bladen (*Vad.* en *Rott.*) opgemerkt, dat in dit Universiteitsjaar aan alle openbare Universiteiten slechts werden ingeschreven 48 theol. studenten.

Hoe lang moet dit voortduren?

Met beperking van de theol. faculteit tot éóne Universiteit, op grond *van het geringe aantal studenten*, is niet één beginsel gemoeid.

En het maakt vreemden indruk, dat, toen mevr. De Vries-Bruins 8 Juni l. l. in de Tweede Kamer der Staten Generaal bij interruptie aanprees het concentreeren van de theol. faculteiten, Minister de Visser aan mevr. de Vries ten antwoord gaf: „als men . . . rekent dat de theologische faculteit de allergoedkoopste is en ongeveer 3 ton per universiteit kost, dan mag gevraagd worden, wat dit voor vermindering van uitgaven zou brengen."

(Handd. der St-G., 1922-23, II, bl. 2528).

„Eene besparing van op-den-duur 6 ton 's jaars, door het opheffen van de theol. faculteiten aan twee Universiteiten, acht Minister De Visser de moeite niet waard; terwijl hij met warmte streed voor f. 460.000 's jaars, die door verhooging van collegegelden enz. voor de schatkist waren te verkrijgen", besluit prof. Fabius.

INGEZONDEN.

Geachte Heer Hellmund,

Mag ik eventjes kort en zakelijk Uw open brief aan mijn adres in „*Voz di Pueblo*" van 27 Juli l.l. beantwoorden.

Geopperde twijfel van waarheid, over 't voorgevallene bij afsterven van mijn Statiaanschen boy, deed *mij* pijn.

Laat ik 't echter beschouwen als 'n „slip of the pen."

Bewijzen dat de Vrijmetselarij zoo iets voorschrijft, kan ik natuurlijk niet, en wel heel eenvoudig omdat haar statuten voor buitenstaanders, en zelfs ook voor haar mindere goden absoluut geheim zijn, hetgeen ik met 'n overstelpenden stapel citaten zou kunnen demonstreeren.

Maar objectief, uit de feiten heb ik 't volste recht te concludeeren, dat Uw hoofdmannen 't minstens toch eens zijn met deze praktijken, die 'n logische consequentie zijn van hun onvermoeiden strijd tegen de Katholieke Kerk.

't Door U aangehaalde motief van 't sanatorium-oprichting, deed me ietwat onbeleefd glimlachen.

Ja, 't is heusch waar, gedurende 't

70 jarig bestaan van 't St. Elizabeth's Hospitaal is 't door U aangehaalde feitje, misschien wel 's 'n keertje voorgekomen, let wel in 'n tijdsverloop van 70 jaren, maar als men in aanmerking neemt de omstandigheden, dan gaat 't Elizabeth's hospitaal heelemaal vrij uit. U als advocaat weet immers bij ondervinding hoe omstandigheden 't aspect van een zaak geheel en al kunnen veranderen.

En nu ga ik weer 's met mijn ouden philosophischen kop redeneeren uit de consequenties die uitwijzen, dat 't toch zoo heel erg niet kan geweest zijn.

Heb de speeches bij opening van 't sanatorium naast mij liggen. Geen woord, geen enkel woord over 't door U aangehaalde hoofdmotief, dat volgens U leidde tot oprichting van zulk 'n hoogst nuttige inrichting, waar wij katholieken, volgens Dr. Zeppenfeld ook toe hebben bijgedragen.

Dat doet vreemd aan.

Nu zou je, als leek op dit gebied, denken, dat 't sanatorium zou bestormd worden door de tallooze lijdende niet-katholieken.

't Schijnt van niet, want nog geen simpele drie jaren later, wordt er door 't college van regenten 'n noodkreet geslaakt — die circulaire v. 1920 ligt naast me — om meer aandeelen te nemen, anders zal 't sanatorium achteruitgaan en in discrediet geraken.

Honderden en nog eens honderden patienten, protestant, zoowel als vrijmetselaar bleven, ná het Sanatorium-opening, in dichte drommen stroomen, naar 't aloude St. Elizabeth's Hospitaal, terwijl „'t sanatorium, waar menschenliefde, „wetenschap, hygiëne de richtsnoer en „vrije artskeuze, vrije uitoefening van geloof en denkwijzen, de leuze is," maar niet tot bloei komen kan, ja zelfs, wankel staat.

Waarin 't 'm dat zit?

't Komt er niet op aan, ik constateer slechts feiten.

En in de Amigoe van 'n maand of wat geleden stond te lezen, hoe St. Elizabeth's Hospitaal weer met 'n reuze prachtvleugel vergroot wordt, en zoo langzamerhand gegroeid is tot 't grootste gebouwen-complex van geheel Curaçao.

De steenen spreken.

Geachte Heer Hellmund, 't is me aangenaam geweest vriendschappelijk met U 't rapier gekruist te hebben. Sans rancune,

met hoogachting,

fr. Jan Paul Delgeur, o. p.

San Willibrordo.

Aug. 2/23

Berichten uit de Kolonie.

Mgr. Vuylsteke.

Volgens berichten, uit Holland ontvangen, zal onze Apostolische Vicaris Mgr. VUYLSTEKE een Conferentie houden op de Missieweek te Eindhoven en te Leiden, en ook (in plaats van Mgr. Callier bisschop van Haarlem, die wegens hoogen leeftijd die moeilijke reis niet meer kan ondernemen) het H. Vormsel gaan toedienen op het eiland Wieringen. Mogelijk dat Mgr. dan tevens kan kennis maken met den ex-Kroonprins van Duitschland, die op datzelfde eiland verbannen leeft.

Welkom.

Met de *Caracas* zijn l.l. Zondag hier aangekomen de Eerw. Paters C. HENTZEN en S. VERWILST, als afgevaardigden van de Missie van Porto Rico, om hier op 15 Aug. het zilveren Priesterfeest van hun oud-Vicaris Pater M. LUYCKX bij te wonen.

Met dezelfde boot keerde ook de Eerw. Pater C. HARTENDORFF via New-York van zijn verlof uit Holland terug. Binnenkort zal P. Hartendorff weer vertrekken, zijnde benoemd tot pastoor van St. Eustatius.

Het Koniginne-Jubilé.

De Feestcommissie richtte tot ons het verzoek door middel van ons blad onze lezers het volgend bekend te maken:

Gedurende de feestdagen is aan de burgerij geoorloofd zich *gecostumeerd* op straat te vertoonen. — Aangifte voor de *allegorische optocht* moet geschieden vóór 26 Aug. bij den secretaris den Heer L. VELTMAN *v. d. Brandhofstraat 9*. Na dien datum worden geen auto's meer ingeschreven. Voor dezen optocht worden *fraaie prijzen* beschikbaar gesteld voor het mooiste geheel en voor de mooiste auto. — Ook voor de *gondel-optocht* is een fraaie prijs beschikbaar gesteld voor de *mooist verlichte gondel.* Deze gondeloptocht vertrekt van af de tanks der *West. Ind. Oil. Comp.* achter in de St. Annabaai.

Santo Domingo.

Volgens bericht uit Santo Domingo heeft Mgr. A. A. NOUEL Aartsbisschop den 15 Juli bekend gemaakt, dat op zijn verzoek door Z. H. Paus Pius XI benoemd is tot Coadjutor met recht van opvolging als Aartsbisschop van Sto. Domingo Mgr. LOUIS A. DE MENA, tot nu toe Provisor, Vicaris Generaal en Administrator van dat diocees.

Vermoedelijk zal de consecratie tot Bisschop plaats vinden in de Kathedraal aldaar in den loop van de maand September en verricht worden door Mgr. NOUEL, Mgr. RINCON-GONSALES van Carácas, en Mgr. CUARANA van Porto-Rico.

Dr. M. Gerstl.

Dezer dagen herdacht onze havendokter Dr. M. GERSTL den dag dat hij voor 40 jaren tot medisch dokter gepromoveerd werd.

Het ambt van havendokter is, bij de steeds stijgende aanwas van schepen, die onze haven bezoeken, tegenwoordig lang geen sinecure meer.

De eerste dagen van Augustus leveren daar voor een sprekend voorbeeld.

Op den 1ste Aug. kwam 8 stoombooten onze haven binnen

op 2 Aug. 5 stoomb.
„ 3 „ 4 „
„ 4 „ 4 „
„ 4 „ 8 „

Wij bieden den actieven dokter onze gelukwenschen bij zijn 40 jarig doctoraat.

President Harding.

Zooals wij in ons vorig nummer nog konden berichten, is President HARDING geheel onverwacht te San Francisco overleden.

Volgens de Amerikaansche Constitutie wordt hij opgevolgd door den Vice-president, Mr. Coolidge, die President blijft tot de volgende Presidents-verkiezing in 1924.

St. Elizabeth's Gasthuis.

De bouw van het St. Elizabeth's Gasthuis schiet goed op. Deze week is men met het metselwerk tot aan de dakgoten gevorderd. Volgende week wordt de balklaag gelegd voor de zolder en kan men beginnen met het opstellen der dakgebinten.

Isla.

In de afgeloopen maand Juli zijn door de vloot van sleep- en tankbooten van de **Cur. Petr. Mij.** in het geheel 83 reizen gemaakt naar Maracaibo tot aanvoer van ruwe olie.

Dagelijks komen er minstens twee of drie tankschepen de haven binnen.

Regeeringsreglement.

Van betrouwbare zijde vernamen wij, dat het rapport der Commissie, over de *wijziging van het Regeeringsreglement* **niet** zal gepubliceerd worden. Vermoedelijk zal het wel ter inzage of ter fine van advies aan den Gouverneur der Kolonie worden opgezonden.

Overschrijding van bevoegdheid

In *Het Koloniaal Weekblad* lazen wij het volgende:

„Niemand minder dan de tijdelijke voorzitter van den Kolonialen Raad heeft zich daaraan schuldig gemaakt. Bij het begin van de behandeling der begrooting op 30 April l.l. heeft hij eene vrij omvangrijke inleiding gehouden over het in behandeling zijnde onderwerp. Volgens art. 30 van het Reglement van orde had hij het voorzitterschap eerst moeten overdragen aan het oudst in jaren aanwezige lid.

Dat de algemeene beraadslaging eerst daarna geopend werd, zooals de notulen meedeelen, doet natuurlijk niets af, want volgens het beginsel vóór des voorzitters rede vermeld staat was „aan de orde de behandeling van de ontwerp-verordening" enz. en als men dit dan geen *algemeene* beraadslaging wil noemen — beraadslaging was het in ieder geval.

Blijkens haren inhoud was de rède niet veel anders dan wat men hier zou noemen „algemeene beschouwingen van een partij-leider". Na de opening der „algemeene beraadslaging" is zij dan ook door den bestuursgemachtigde beantwoord.

En nu is nog wel een der voornaamste plichten van den voorzitter: het nauwgezet in acht nemen van het reglement van orde.

Of beschouwt de „tijdelijke" voorzitter, omdat hij noch aan het regeeringsreglement noch aan het reglement van orde zijn bestaansrecht ontleenen kan, zichzelf niet als voorzitter.

Merkwaardig is wat we onlangs nog eens terugvonden in het *Amigoe*-verslag van de vergadering van den Kolonialen Raad van 9 Mei *1912*.

Nadat de voorzitter gedurende de begrootingsdebatten een lid was bijgevallen, dat eene aanmerking had gemaakt op het verslag der commissie van rapporteurs, vroeg toen het lid Gorsira, de latere waarnemende voorzitter: „of het geen parlementair gebruik is dat de voorzitter, zoo hij zich mengt in het debat, den hamer overhandigt aan den ondervoorzitter?"

De heer Gorsira zal nu wel weten, dat daaromtrent zelfs een parlementaire *wet* bestaat. Kol. Wkbl.

De K.N.M. t. e. v. P. i. N. I.

Het jaarverslag van de *Kon. Ned. Maatschappij tot expl. van Petroleumbronnen in Ned.-Indië* bevat over Curaçao slechts de mededeeling, dat de raffinaderij regelmatig in bedrijf was en de plaatselijke markt en de West-Indische eilanden van petroleumproducten voorzag.

Onder *„Venezuela"* lezen wij het volgende:

„The Caribbean Petroleum Company." Aangezien gedurende 1922 de transportcapaciteit onzer vloot, welke de ruwe olie van Venezuela naar Curaçao vervoert, wederom werd verhoogd, konden wij ook de productie onzer velden in Venezuela hooger opvoeren; zij bedroeg:

1922	1921
350.362 K.G. tons	241.130 K.G. tons

De raffinaderij te San Lorenzo voorzag weder in de behoeften aan petroleumproducten in Venezuela.

Tegen het einde van het verslagjaar bracht de *Venezuelan Oil Concessions, Ltd.,* waarin wij eveneens geïnteresseerd zijn en waarvan wij het beheer voeren, een nieuwen put in aan de oostkust van het Maracaïbomeer, welke niet minder dan 90.000 barrels olie per dag produceerde; hoewel kort daarop de put verzandde, toch is eene nieuwe aanwijzing verkregen voor de mogelijkheid van grooten olierijkdom van deze terreinen." *Kol. Wkbl.*

Officieële berichten.

(van de vorige week)

De Gouverneur heeft bepaald, dat, met inachtneming der daaromtrent overigens bestaande voorschriften. het aanstaande Regeeringsjubileum van Hare Majesteit de Koningin op de volgende wijze zal worden gevierd;

1o. den 29sten Augustus a.s. zullen, om 12 uur des middags, op het vallen van een kanonschot van het fort Nassau, de vlaggen op de forten van dit eiland, op de openbare gebouwen en op de gouvernementsvaartuigen. welke binnen deze haven liggen, worden geheschen, terwijl zij met zonsondergang deswenscht zullen kunnen worden gestreken;

2o. den 30sten Augustus zullen bij zonsopgang de vlaggen op de forten van dit eiland, op de openbare gebouwen en de gouvernementsvaartuigen, welke binnen deze haven liggen, voor zoover niet reeds waaiend, worden geheschen, terwijl zij met zonsondergang wederom desgewenscht zullen kunnen worden gestreken;

3o. in den nacht van den 30n. op 31n. Augustus zal er om 12 uur van het fort Nassau een kanonschot worden gelost;

4o. op den 31 Augustus:

a. bij zonsopgang zullen de vlaggen op de forten van dit eiland, op de openbare gebouwen en op de gouvernementsvaartuigen, welke binnen deze haven liggen, voor zoover niet reeds waaiend, worden geheschen, terwijl zij met zonsondergang zullen worden gestreken;

b. 's morgens om 10½ uur zal de Gouverneur audientie verleenen ten Gouvernementshuize;

c. van gouvernementswege zal aan het garnizoen, de politie en aan verdere beambten en instellingen, zooals gebruikelijk is, worden verstrekt versch rundvleesch, sigaren en bier of wijn, of een daarmede overeenkomend bedrag in geld, door den Administrateur van financien na overleg met de Chefs van dienst te regelen.

De Gouverneur heeft verder bepaald, dat de gouvernements-kantoren op Woensdag, den 29n Augustus a.s. des middags om twaalf uur zullen worden gesloten, en dat Donderdag, den 30 Augustus a.s. als een Zondag zal worden beschouwd.

Mr. J. A. Schagen van Leeuwen is op zijn verzoek eervol ontheven uit de betrekking van lid van den Raad van beroep voor de Inkomstenbelasting en van president plaatsvervanger van den krijgsraad alhier, een en ander onder dankbetuiging voor de bewezen diensten.

Aan den telegrambesteller bij den post voor D. T. alhier E. A. Ellis is een maand geen verlof verleend, en M. Ernest is tijdelijk met die betrekking belast.

Aan den kommies der belasting M. Penha is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofsverlenging verleend.

De bode op St. Eustatius F. Cruger is tijdelijk belast met de waarneming van de betrekking van schrijver aldaar; de heer G. N. L. Heyliger is benoemd tot tijdelijk bode van den Gezaghebber; de onderwijzer J. W. T. Schotborgh tijdelijk belast met den dienst van hypotheekbewaarder, en Mej. L. Johnson met het doen van wachtgeldige waarnemingen op bedoeld eiland.

De agent van politie G. B. Heyliger is overgeplaatst van St. Eustatius naar Saba en aldaar belast met de dienst van kommies, tevens havenmeester en loods; de hulpcommies der belasting op Saba R. A. Bremer is overgeplaatst naar St. Martin N. G. en belast met de betrekking van kommies der belastingen op laatstgenoemd eiland.

Aan den kommies der belastingen G. A. Huith op St. Martin N.G., is tot herstel van gezondheid drie weken verlof verleend.

Aan den Gouvernements-Secretaris H. T. Boomgaart is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den hulpvuurtorenwachter op Bonaire J. Melanie is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en V. Adoptie is tijdelijk belast met die betrekking.

Aan den tijd. op St. Martin, H. O. Petersen is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend, en Mej. K. M. Huith is benoemd tot tijd. schrijver aldaar.

W. Z. Jandroep en H. van Dinter zijn tijdelijk benoemd tot agent van politie 2e klasse.

De agent van politie 1ste klasse C. R. W. Vis, met verlof op Bonaire, is in activiteit hersteld.

Aan den gouvernements-geneeskundige in het 2e district alhier G. R. Hopkins is een week verlof om gewichtige redenen verleend en Dr. W. H. Winkel is tijdelijk met den dienst in het 2de district belast.

Van deze week.

Aan den gouvernements geneeskundige belast met den haven en quarantainedienst alhier M. Gerstl is tot herstel van gezondheid 5 weken verlof naar New-York verleend; en Dr. W. H. Winkel is belast met de waarneming van bedoelden dienst.

Aan den commies C. P. de Haseth is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

De adjunct commies M. Bartels Daal is ontheven van de betrekking van hulpambtenaar van den Burgerlijken Stand in het Stadsdistrict alhier, en overgeplaatst naar het parket van den Procureur-generaal en benoemd tot ambtenaar van politie.

Aan de vlechtonderwijzeres alhier J. Pourier is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De tijd. agent van politie 1ste klasse S. S. Cannister is teruggesteld tot agent 2de klasse.

Aan Mej. C. F. Wever, tijd. schrijver op Aruba is op haar verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

J. E. Tecla en A. A. Lourens zijn benoemd tot tijdelijk hulpkommies der belastingen alhier.

Aan den kommies der belastingen alhier T. A. Pietersz is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

De hulpcommies der belastingen alhier H. P. de Jongh is bevorderd tot kommies.

De R. K. Geestelijk van den 2den rang F. A. Hartendorff is in activiteit hersteld.

De hoofdcommies J. G. Statius Muller is gedurende het verlof van den heer H. J. T. Boomgaart tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van Gouvernements-Secretaris.

De commies J. P. E. Gorsira ter Gouvernements-Secretarie is tijdelijk benoemd tot hulpambtenaar van den Burgerlijken Stand in het stadsdistrict alhier.

Huldeblijken.

Den 18 Juli werden per SS. *Prins Frederik Hendrik* van uit Suriname meer dan 25 huldeblijken, geschenken, adressen van gelukwensch verzonden aan H. M. Koningin Wilhelmina bij gelegenheid van Haar a. s. Regeeringsjubilé, o. m. van Gouverneur, Kol. Staten, Raad van Best uur, Hof, v. Justitie, de Landmacht, de Consuls, alle Kerkgenootschappen, verdere alle mogelijke Vereenigingen, organisaties, en Corporaties en Maatschappijen.

Dit trok onze bijzondere aandacht, te meer omdat hier in onze kolonie van een dergelijke huldebetuiging aan H. M. in het geheel niets is ruchtbaar geworden. Het zou toch zeker te bejammeren zijn wanneer daaraan niet zou gedacht worden.

Ford en de drankbestrijding.

Ford, de automobielfabrikant, heeft weer wat nieuws bedacht. Hij wil het leger en de vloot wat minder improductief maken, dan het uit den aard der zaak is. Hij wil aan deze beide organen de taak opleggen, de Volstead-Act (dit is het drank-verbod-amendement) te handhaven.

Dat zou Ford heel wat beter vinden dan leger en vloot te gebruiken voor drillen en oefenen en voor het gelegenheid geven tot het innemen van een deftige positie op afgelegen postjes.

Indien men de toepassing van de wet niet opdraagt aan leger en vloot, en die er niet voor zorgen, dat de toepassing op behoorlijke wijze plaats vindt, zal — naar Ford vreest — het Amerikaansche volk nijdig worden over de manier waarop de zaken thans vermodderd worden. Leger en vloot zouden de dranksmokkelaars zeker heel gauw klein gekregen hebben, indien het opknappen van de zaak aan hen werd toevertrouwd. Vele Amerikanen zouden zich — meent Ford — bij het leger aansluiten om de toepassing van de antidrankwet af te dwingen en men zou dan spoedig merken hoe populair de Volsteadwet is.

De heer Ford is een overtuigd afschaffer. Hij verklaarde ook nog het volgende: „Drank heeft nog nooit iemand goed gedaan; en geen werkgever, die zijn verstand bij elkaar heeft zou toelaten, dat er in zijn fabriek drank werd gebruikt. Ik heb in onze fabrieken een groote verandering geconstateerd, sinds het drankverbod van kracht werd."

Inspectie der Belastingen.

In verband met de aanstaande aanslagregeling van de grondbelasting voor het vijfjarig tijdvak 1924/1928, vestigt ondergeteekende de aandacht van eigenaren van onroerende goederen op de bepaling van het eerste lid van artikel 92 van de keur, houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politieverordeningen op het eiland Curaçao (P.B. 1917 No. 11). luidende aldus:

„De eigenaar van een gebouw of „getimmerte in het eerste of stads- „district is verplicht te zorgen, dat: „a. het aan den openbaren weg ge- „merkt wordt met het nummer, dat „daarvoor door den Inspecteur der „Belastingen bepaald is;
„b. dat het daarop geplaatste num- „mer in goed leesbaren staat onder- „houden blijft."

Curaçao, den 19n Juli 1923.

De Inspecteur der Belastingen,

3—4 *H. Statius Muller.*

Bekendmaking.

De verkoop van Juweelen en van Gouden en Zilveren voorwerpen, ter Spaar- en Beleenbank van Curaçao beleend van den 1sten Juli 1921 af tot en met 31 December 1921, onder **No. 9328 B** tot en met **No. 7914 C,** zal plaats hebben op Donderdag den 61 Aug. a. s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao den 4e Aug. 1923

De Voorzitter

13 H. J. Cohen Henriquez.

BUITENLAND.

St. Pieter en de Dollar.

De correspondent van het *Handelsblad* te Rome schrijft onder dezen titel o. m.:

Een enkel woord over de hier brandende quaestie, of de dollar al dan niet geestelijk leven heeft.

De St. Pieter, al is de koepel door zijn hoogte uit verre verten zichtbaar, ligt *niet* op een verheven plaats, naar de letterlijke beteekenis van het woord, maar veeleer in een inzinking. Tusschen de glooiingen van den Janiculus en Monte Mario in liet Nero zijn circus aanleggen; in dat circus werd de Apostel Petrus gekruisigd en, zoo maar, ter aarde besteld, aan den voet van zijn kruis; op die plek verrees de oude Christelijke basilica, en later de geweldige hoofdkerk der Roomsch-Katholieke Christenheid.

De koepel werd tot een symbool: Als men van de bergen de stad in de vlakte ziet liggen, dan worden de Zeven Heuvels te niet gedaan. Zelfs het Kapitool met het marmer-monument van Victor Emmanuël II is niet te onderkennen. Men ontwaart alleen een witschimmige huizenzee aan den horizon. Maar daarboven zweeft, ondanks den afstand steeds nog duidelijk en alléén te onderscheiden, de machtige koepel van Michel-Angelo in alle majesteit. Blank teekent hij zich af, terzijde van de vaag donkere vlek, welke men weet dat door de steilte van den Monte Mario gevormd wordt.

Die berg, een rotsige heuvel van even honderd meter hoogte, is nog bijna onbebouwd. Er ligt een fort, dat binnenkort den weg zal gaan van vele forten; er liggen wijnbergen, die wat bloemkool en dunne azijn opbrengen, doch ondanks dit poover rendement de duurste wijnbergen zijn van heel Italië. Dat zit natuurlijk in de grondspeculatie.

Deze speculatie nu nam eenige dagen geleden een ongedachte vlucht, hoog boven St. Pieter uit.

Er bestaat in Italië een protestantsche, inheemsche kerk: die der Waldenzen. Dat zijn brave en rustige lieden, nijvere staatsburgers. Evenwel bestaat er in Italië ook nog een andere protestantsche Kerk: die der Methodisten. Deze laatste is meer actief, doet althans van hare activiteit meer spreken en is ook blijkbaar in staat op propagandistisch gebied dus onverdroten werkzaam te zijn... dank zij de middelen, die uit de Vereenigde Staten ruim toevloeien.

Of een milliardair, of een grondspeculant, of een ander het eerste idee kreeg, is niet gebleken, maar opeens waren er onderhandelingen gaande tusschen personen uit Methodistische kringen en eigenaars van de terreinen op den Monte Mario.

Wat men van plan was? Wel, niets meer of minder dan dit: Bovenop den Monte — waar St. Pieter naar 't Noorden het bovenuit kijkt — zou een geweldige protestantsche tempel verrijzen in *„American-style,"* van marmer, met koepels, en torens..... ook een groot ziekenhuis en een zendingshuis. De zwevende koepel van Buonaroti — pour think to outlive its fame — zou meteen in het niet verzinken.

In ernst was er sprake van. Een indiscretie deed bekend worden, wat „de Amerikanen" beraamden. Wie ongeloovig glimlachte, werden mannen en paarden genoemd, en de argumenten onder den neus gehouden. De transatlantische Methodisten, dit was duidelijk, waren van zins hun licht nu eens niet onder een korenmaat te zetten. Voor hen, die zich gereed maken aan West-Europa den Golfstroom te ontfutselen, is het bouwen van een kerk natuurlijk een kleinigheid!

Geen storm van verontwaardiging was er echter noodig, om het Amerikaansche plan schipbreuk te doen lijden. Het was bij alle verstandige menschen van meet af aan veroordeeld als 'n ergerlijke smakeloosheid.

De Eeuwige Stad wordt door Wienerbouwsels al genoeg ontsierd, dan dat zij een opperste schoonheid zou derven door zulk een dollar-ostentatie, poenig zonder weerga.

Gelukkig is de wereld nog niet zoo verdwaasd, dat al wat maar wordt ontworpen, ook wordt doorgevoerd. Terstond werd officieus verklaard, dat het fascistisch bewind van Italië niet zal gedoogen, dat de majesteit van St. Pieter (de artistieke in dit geval) zal worden verkort. Een ministerieele haal onder een decreet en de Monte Mario is tot monumentale zone verklaard, en dan mag er alleen maar worden gebouwd, wat door de bevoegde overheid wordt goedgekeurd. En geen overheid is er denkbaar, zelfs geen Waldensische, die tegen den koepel, Rome's koepel, zou willen samenspannen met methodisten en milliardairs.

Eigenaardige levensloop.

Voor meer dan 20 jaren geleden stierf in Philadelfia de Anglikaansche bisschop MORRIS JACK HOROWITS en liet een reuzenvermogen na.

Hij was omtrent 40 jaar geleden als arme jodenjongen uit Polen naar Amerika getrokken. Zijn familieleden uit Lodz, Tomaschow en andere Poolsche steden meenden recht te hebben op de erfenis of ten minste op op een deel daarvan.

Zij spraken een aantal in- en uitlandsche advocaten aan, om voor hun erfenisrecht te zorgen.

De identiteit van den bisschop, die als Poolsche Jood landverhuizer geweest was, die zijn geloof gewisseld had en in de Anglikaansche kerk tot hooge waardigheden geklommen was, werd zonder den minsten twijfel vastgesteld.

In het stadje Kandzin in Polen leefde in de eerste helft der negentiende eeuw, de arme handelsman Marcus Hirsch Horowits met zijne vrouw Rebecca. De hemel had hen wel met weinig geld en goed, maar des te meer met kinderen gezegend.

Ze behielden zes kinderen in leven, die allen zeker tot hun levenseinde in Kandzin, zouden gebleven zijn, indien het toeval het niet anders gewild had. De twee oudste namelijk Mosche Jacob en Nathan, werden met dwanginlijving in het Russische leger bedreigd. In dien tijd liepen in Polen en in de Ukraine wervers uit Moscou rond, die met geweld of list de jongens bemachtigden, ze naar Rusland zonden om in het leger te dienen.

Geen wonder, dat de oude Marcus Hirsch alles in het werk stelde zijn zonen te behoeden, om ze geen Nikolaas-soldaten te zien worden. Hij besloot ze over de Russische grenzen te brengen, waar zij voor die Russische wervers veilig waren. Zij vluchtten naar Krakau, doch konden het er geen jaar uithouden en trokken de wijde wereld in. Nathan trok naar Parijs en Mosche Jacob naar Amerika.

Over den eersten tijd van zijn verblijf in de nieuwe wereld hangt een geheimnisvolle duisternis.

Men weet slechts, dat hij het geloof zijner vaderen verliet en zich aan christelijke theologie wijdde. Hoe hij [illegible] en later zelfs tot bisschop bracht is niet bekend. Terzelfdertijd vergat hij ook de aardsche goederen niet, en verrijkte zich in goedgelukte speculaties in petroleum en spoorwegaktics. Hij dacht dikwijls aan zijn familie en schreef menigmaal aan zijne verwanten in Polen van uit Philadelfia in Amerika. Nadat vader Horowits het tijdelijke met het eeuwige verwisseld had, trok de familie naar Petrikau. Het briefschrijven hield toen gansch op.

De bisschop stierf in den ouderdom van 58 jaren in Amerika gansch onverwachts op een jachtpartij, zonder testament na te laten. Zijn vermogen in baar geld en waarde bedroeg 58 millioen dollars. Daar de erfgenamen onbekend waren, werd de geheele nalatenschap gedeponeerd.

Eerst 20 jaar later kwam het nieuws van de groote erfenis naar Polen. De familie zond twee afgezanten naar Amerika, doch men zag deze nooit nooit weder. Wat er van deze boden geworden is, kan men niet ontdekken. De meeningen zijn verdeeld, voor de eenen heette het, dat ze door Amerikaansche belanghebbenden uit den weg geruimd waren, voor anderen, dat ze zich voor hun zwijgen duur hadden laten betalen.

Zelfs, toen de erven eene belooning van 2 millioen dollars beloofden, aan wie hun aan het geld van den bisschop helpen zou, meldde zich niemand.

Intusschen is de erfenis tot 180 millioen dollars, dat is niets minder als 7.200.000.000.000 Poolsche marken, of in woorden, zeven billioen, twee honderd milliarden gewassen.

Zij overtreft zesmaal de gezamentlijken papierengeld-omloop, in de nieuwe Poolsche republiek.

De Poolsche staat gaat zich nu zelf de erfeniszaak aantrekken, alleen reeds om het schoone postje, dat hij zal ontvangen als erfenisrechten.

In de eerste rij der erfgenamen staat de negentigjarige oude zuster van den bisschop, in de tweede rij 12 verdere verwanten.